

De huisvlieg

De huisvlieg, *Musca domestica*, ook wel kamervlieg genoemd, is een typische cultuurvolger die gebonden is aan de aanwezigheid van mensen. Zoals de naam al doet vermoeden komen ze onder andere in en om het huis voor. Maar het is ook de meest voorkomende soort in varkens-, kippen-, paarden- en koeienstallen, waar ze in groten getale kunnen voorkomen en voor flink wat overlast kunnen zorgen. Naast dat deze vlieg hinderlijk is voor mens en dier, kan de vlieg ook ziektekiemen overbrengen.

Tekst: Cindy Schoelitsz-ten Broeke

Uiterlijk

De volwassen huisvlieg is 7 tot 8 mm lang, heeft een grijs borststuk met vier donkere strepen, een geelkeurig achterlijf en grote roodbruine ogen. Qua uiterlijk lijken ze veel op de herfstvlieg (*Musca autumnalis*). De mannetjes van beide soorten zijn te onderscheiden aan de ogen: bij de herfstvlieg raken de ogen elkaar op de bovenkant van de kop en bij de huisvlieg raken de ogen elkaar niet. De vrouwtjes van beide soorten zijn iets moeilijker te onderscheiden op basis van de ogen: de ogen van de huisvlieg staan verder uit elkaar dan bij de herfstvlieg. De basis van het achterlijf is een gemakkelijker kenmerk: die is geel bij een huisvliegvrouwkje en bij een herfstvliegvrouwkje niet. Een andere soort die veel lijkt op de huisvlieg is de kleine kamervlieg (*Fannia canicularis*). Deze vlieg is iets kleiner dan de huisvlieg, circa 5

tot 7 mm, met een slankere lichaamsbouw. De larven van de huisvlieg, ook wel maden genoemd, hebben een crèmewitte kleur en geen poten. De lichaamsvorm is torpedoachtig met aan de voorkant (de puntige kant) de verharde monddelen die zichtbaar zijn als een zwarte punt. Wanneer de larven net uit het ei komen, zijn ze rond de 3 mm lang en ze groeien uit tot een larve van ongeveer 1 cm lang. De larven van veel vliegsoorten lijken sterk op elkaar en zijn moeilijk van elkaar te onderscheiden.

Ontwikkeling

De huisvlieg ondergaat een volledige gedaanteverwisseling (van ei naar larve naar pop tot een volwassen vlieg). Het vrouwtje legt eieren op rottend organisch materiaal waarin de larven zich ontwikkelen. Hierbij valt te denken aan uitwerpselen van die-

ren en mensen, organisch afval, kadavers, compost of rottende voedingsmiddelen. Een vrouwtjesvlieg zet per keer tussen de 100 en 150 eitjes af en produceert in haar leven 600 tot 2.000 eitjes. Afhankelijk van de temperatuur komen de eitjes uit na 10 tot 46 uur. Na vijf tot tien dagen is de larve volgroeid en vindt de verpopping plaats. Vervolgens komt na drie tot acht dagen de volwassen kamervlieg uit de pop. Warme zomerdagen zijn over het algemeen optimale condities voor de ontwikkeling van de huisvlieg, waarbij de ontwikkeling van ei tot volwassen vlieg bij gunstige temperaturen maar een week in beslag neemt. Ook onder koudere omstandigheden kunnen de vliegen zich voortplanten en ontwikkelen, maar dan duurt de ontwikkeling langer. Zo kunnen er in een jaar wel tien tot twaalf genera-

ties vliegen ontwikkelen. In warme regio's zoals de tropen kan het aantal generaties oplopen tot meer dan twintig in een jaar. Deze snelle reproductie en de grote aantallen nakomelingen geeft ook direct aan waarom deze vlieg zo'n succesvol plaagdier is. De aantallen kunnen in een korte tijd exponentieel toenemen. Zo heeft een entomoloog eens berekend dat een vrouwtjesvlieg in vijf maanden tijd wel 5,6 biljoen nakomelingen kan voortbrengen (onder optimale omstandigheden en bij afwezigheid van vijanden).

Onder optimale omstandigheden zou één vrouwtje in vijf maanden 5,6 biljoen nakomelingen kunnen voortbrengen.

Hinderlijk

Huisvliegen zijn hinderlijk voor de mens, al maken ze niet het vervelende zoemende geluid als sommige andere vliegsoorten die in en bij het huis voorkomen (bromvlieg, dambordvlieg, vleesvlieg). In en rondom stallen kunnen ze in grote aantallen voorkomen. Maar ook bijvoorbeeld in en rondom de groene afvalcontainer die je thuis hebt staan. De omgeving en materialen (rottend organisch materiaal zoals uitwerpselen) waarmee huisvliegen in contact komen maakt dat deze vliegen dragers zijn van verschillende ziekteverwekkers. Ze landen en lopen met hun poten op besmette materialen en gaan vervolgens op ons eten

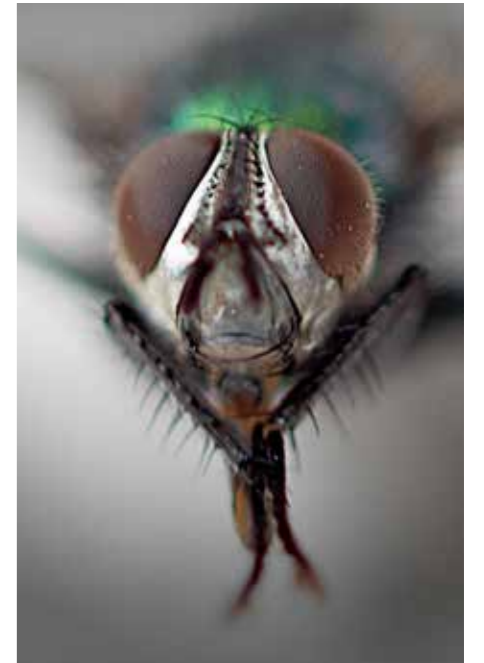
zitten of op oppervlakken waarmee wij in aanraking komen. Ook de uitwerpselen van de vlieg (die overal terecht kunnen komen) kunnen ziekteverwekkers bevatten. In Westerse landen leiden vliegen niet snel tot ziekten in verband met de goede hygiëne, maar in ontwikkelingslanden spelen ze vaak een rol bij het ontstaan van ziekten. Er zijn meer dan honderd verschillende pathogenen bekend die deze vliegen kunnen verspreiden. Hierbij valt te denken aan bacteriën, virussen, parasieten, schimmels en nematoden.

Nuttig

Ondanks dat huisvliegen voor flinke overlast kunnen zorgen hebben ze ook wel degelijk nut. Zo spelen ze een grote ecologische rol in het afbreken van organische materialen in de natuur. Daarnaast vormen ze een belangrijke voedselbron voor verschillende dieren zoals vogels, reptielen, amfibieën, insecten en spinnen. Een gemuteerde vorm van de huisvlieg, ook wel krulvlieg genoemd omdat de vleugels misvormd zijn waardoor ze niet kunnen vliegen, wordt veel gebruikt als voedseldier door terrariumeigenaren. Huisvliegen worden op grote schaal in laboratoria gekweekt en gebruikt voor wetenschappelijke onderzoeken, zoals genetische studies. Maar ook bij forensisch onderzoek worden onder andere huisvliegen gebruikt om het tijdstip van overlijden te bepalen.

Beheersing

Om vliegenoverlast te voorkomen of verminderen kunnen er verschillende we-

Bij huisvliegen raken de ogen elkaar niet bovenop de kop.

ringsmaatregelen worden getroffen. Door het plaatsen van horren en lintgordijnen bij opengaande deuren en ramen kun je zorgen dat volwassen vliegen een gebouw niet binnen zullen vliegen. Een andere weringsmaatregel is het verwijderen van mogelijke broedplaatsen of de toegankelijkheid van broedplaatsen verminderen (zoals het afdekken van afval). Bij kleine aantallen kunnen vliegen worden bestreden met vliegenkleefstromen, vliegenmepers en vangzakken. Bij grotere aantallen kunnen bestrijdingsmiddelen (die toegelaten zijn voor de bestrijding van vliegende insecten) worden ingezet. ●

Je weet nooit waar zo'n vlieg is geweest voordat hij op je bord landt, maar de kans is groot dat het op rottend organisch materiaal was.